

רוח ירושלמית

החיים עם הרב קוק

השיעור המרכזי בבית הרב קוק רח' הרב קוק 9 ירושלים בכל יום שלישי 20:00

בסייעתא דשמיא

השרקרק

חזון הרב קוק לתקופתנו

שיעור מבית הרב קוק לכבוד ג' אלול
מאת: הרב יצחק חי זאגא

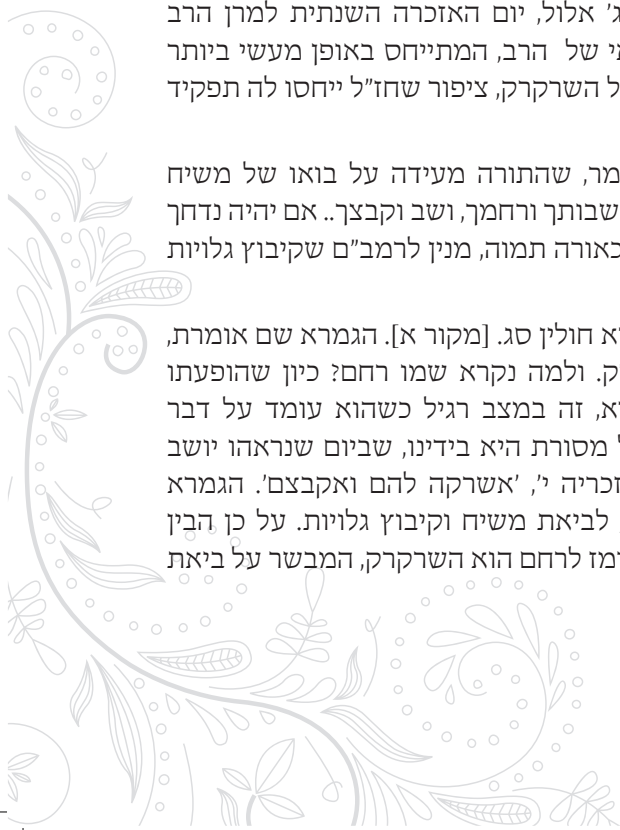
דף המקורות בסוף החוברת

השרקרק

שלו' לכולם. בפתחו של חודש אלול, ולכבוד ג' אלול, יום האזכרה השנתית למרן הרב קוק זצ"ל, אבקש לחלוק עימכם חזון כמו נבואי של הרב, המתייחס באופן מעשי ביותר לתקופתנו ממש. נעשה זאת מתוך גילוי סודו של השרקרק, ציפור שחז"ל ייחסו לה תפקיד "משיחי" מאד.

הרמב"ם בהל' מלכים פי"א ה"א [מקור א] אומר, שהתורה מעידה על בואו של משיח צדקנו, בפסוק בדברים ל' - 'ושב ד' אלוקיך את שבותך ורחמך, ושב וקבצך.. אם יהיה נדחך בקצה השמים.. והביאך ד' אלוקיך אל הארץ'. לכאורה תמוה, מנין לרמב"ם שקיבוץ גלויות המוזכר בפסוקים אלו, רומז למשיח?

הרב צבי יהודה ציין מקור לדברי הרמב"ם בגמרא חולין סג. [מקור א]. הגמרא שם אומרת, שהציפור הנקראת בתורה 'רחם', היא השרקרק. ולמה נקרא שמו רחם? כיון שהופעתו מבשרת ביאת רחמים לעולם. ומוסיפה הגמרא, זה במצב רגיל כשהוא עומד על דבר כלשהוא ומצפצף, ונשמע כאומר שרקרק. אבל מסורת היא בידינו, שביום שנראהו יושב על הארץ ושורק - משיח בא. כדברי הנביא זכריה י', 'אשרקה להם ואקבצם'. הגמרא המסתורית הזו, מחברת בין שריקת השרקרק, לביאת משיח וקיבוץ גלויות. על כן הבין הרמב"ם, שהפסוק 'ושב ורחמך.. ושב וקבצך', רומז לרחם הוא השרקרק, המבשר על ביאת משיח וקיבוץ גלויות.

השאלה היא, מה הסיפור של השרקרק המסתורי הזה? מדוע לקבץ גלויות בשריקה? יש דרכים מכובדות יותר לקבץ אנשים. אי אפשר לעשות זאת עם מילים יפות, אולי איזה שיר? ואם כבר ציפור שורקת, אז למה דוקא השרקרק, שהוא בכלל עוף טמא? ומדוע ישיבתו על הקרקע, מעידה על ביאת המשיח? ננסה להבין.

השרקרק הרמאי

לפני שנתחיל להכנס לעומקם של דברים, רצייתי לשתף אתכם בהמשך הגמרא שם, שלולא היה מדובר בגמרא הקדושה, הייתי אומר, שזוהי תוספת הומוריסטית.

הגמרא שם שואלת, והרי ראינו שרקק שישב על האדמה החרושה ושרק, ובמקום שיבוא משיח, באה אבן מן השמים ורצצה את מוחו? עונה הגמרא, 'ההוא בדייא הוה'. מסביר רש"י, 'היה זה שרקק בדאי ושקרן ולפיכך לקה. מה זה השרקרק הרמאי הזה?

אומר כבר עכשיו, שלצערנו ראינו בהסטוריה שרקק רמאי ברמה עולמית, שהצליח להטעות יהודים ממדינות רבות, כאילו הנה הוא המשיח אשר יקבץ גלויות ישראל, ויביא את הגאולה. הגמרא מקדימה ומזהירה מפני השרקרק הרמאי, וגם מודיעה לנו מראש, שמכתו תבוא משמים, כפי שבאמת היה בסופו של דבר, עם אותו משיח שקר.

אכן, זהירות רבה מאד, צמחה בעם ישראל בעקבות אותו שרקק רמאי, עד כדי כך שכשהגיע זמן העליה לארץ, היו כאלה שעדיין חששו, שמא שוב מדובר בשרקרק רמאי. מכל מקום, אזהרה זו מפני האפשרות של שרקק רמאי, רק מחזקת את הצורך לנסות ולהבין היטב, מהו עניינו של השרקרק האמיתי.

תכנת שבת

נסו לחשוב, היכן רמוז השרקרק בתפילתנו. התשובה לא כל כך ידועה. ובכן, השרקרק רמוז בתפילת מוסף של שבת. כתב הטור או"ח סי' רפ"ו [מקור ב] על נוסח מוסף של שבת, 'נוהגין לומר תכנת שבת וכו', ומיוסדת על אלפא ביתא של תשר"ק, על שם הגאולה, דכתיב, אשרקה להם ואקבצם'. כלומר, הנוסח של ת'כנת ש'בת ר'צית ק'רבנותיה וכו', הנאמר במוסף, הוא בראשי תיבותיו, על סדר א"ב, מהסוף להתחלה. סדר הפוך זה, מכונה תשר"ק ומרמז לאותה שריקה עלומה של הגאולה.

זו דוגמא מאלפת לרמזים וכוונות עמוקות שיש במילות התפילה, שלא תמיד אנו מודעים להם. אז מעכשיו נדע, שבכל מוסף של שבת, אנו מתפללים לקיבוץ גלויות ולביאתו של משיח צדקנו, ברמזי האותיות של ראשי התיבות 'תכנת שבת'. רמז זה מתחבר יפה עם המשך התפילה - 'יהי רצון.. שתעלנו בשמחה לארצנו, ותטענו בגבולנו'. הבית יוסף כתב, שהמקור למשמעות רמז התשר"ק, הוא בסידורו של רש"י, שהסביר כי רומזים לגאולה דוקא בתפילת מוסף של שבת, משום שהגאולה תבוא בזכות שמירת השבת.

מכל מקום למדנו, שהשריקה המקבצת, 'אשרקה להם ואקבצם', קשורה לתשר"ק, היינו, א"ב בסדר הפוך. כדי להבין משמעות השריקה, עלינו להבין מה המשמעות של א"ב בסדר ישר או הפוך.

האל"ף בי"ת שלנו

מנהג קדוש ומתוק בעם ישראל, להתחיל עם הילדים כבר בגיל שלוש, ללמוד אותיות התורה. המנהג מובא גם בשערי תשובה או"ח סי' יז' ס"ק ד'. אבל אל תתבלבלו, איננו לומדים עם הילד, רק בשביל שיבוא מוכן לכיתה א'. ממש לא. יש לזה עומק הרבה יותר גדול.

השל"ה הקדוש, בדבריו לשבועות, פרק תורה אור קעז' [מקור ג] כתב, ש'אותיות מחכימות', וכמאמר הפסוק 'מחכימת פתי'. יש באותיות הא"ב שלנו, אור רוחני עצום, שחודר לנפשו, לרוחו ושכלו של הילד, מאיר אותו ומחכים אותו. וכן כתב הרמ"ק בפרדס רימונים שער כז' פ"ב [מקור ג], שכל אות עברית, היא היכל לאור רוחני עליון. וכשמבטא אותה האדם בפיו, האור הגנוז באות, מחיה ומאיר אותו.

עוד מצאנו בגמרא בברכות נה. [מקור ג], שבצלאל אשר בנה את המשכן במדבר, ידע לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ. רש"י שם מזכיר, שהדברים מתחברים למה ששנינו בספר יצירה. אתם מתחילים להבין מה זה הא"ב שלנו? כל אות עברית בצורתה המיוחדת, מכילה כוחות חיים שבכוחם לברוא עולם.

חז"ל אמרו, שהתורה ניתנה אש שחורה על גבי אש לבנה. הלבן הוא האינסוף הבלתי נתפס. האותיות השחורות על ידי צמצומן השחור, מגלות לנו ומאפשרות לנו, לקלוט משהו מאורות האינסוף. זהו גם סוד חיוב שמירת קלף לבן, מסביב לכל אות בספר תורה. כי כל אות שחורה אינה אלא גילוי מצומצם, של האור העצום השוכן בלובן העליון.

ראו מה זה להיות יהודי. אנחנו רגילים לקרוא הכל בעברית. לא רק ספרי קודש, גם חשבונות, מודעות, הכל באותיות עבריות. ברוך השם זכינו, והכל אצלנו מחובר לקודש. צריך לשים לב לזה, ולהעריך את זה. כב' אותיות התורה, הם כוחות חיים אלוקיים, בהם ברא את הקב"ה את עולמו, ובהם הוא פועל ומנהיג את עולמו, גם לאחר בריאתו.

ראש מילין

הדברים באים לידי ביטוי במזמור העיקרי שבפסוקי דזמרה בתפילת שחרית, הוא המזמור שאנו מכנים היום 'אשרי', או בכינויו המקורי, 'תהלה לדוד'. הגמ' בברכות ד: אומרת משם רבי אלעזר בר אבינא, שכל האומר את המזמור 'תהלה לדוד' שלש פעמים בכל יום, מובטח לו שהוא בן העולם הבא, משום שהוא נאמר על סדר א"ב, ויש בו גם שבח לד', על כך שהוא מכין מזון לכל חי. הצירוף הזה בין הא"ב להזנת כל חי, איננו סתמי. הא"ב שלנו הוא צינור השפע הרוחני, המשפיע ברכה אלוקית, המייצרת מזון לכל חי. זהו השבח החשוב ביותר בפסוקי דזמרה.

הרב קוק כתב ספר קדוש מאד, למדרש האותיות התגים הנקודות והטעמים, שנקרא 'ראש מילין'. הספר הזה הוא סגולה לשמירה, ספר קדוש ופלאי. הרב כתב אותו בזמן מלחמת העולם הראשונה, כדי למשוך שפע אלוקי משמים, לקידום מהלך הגאולה של עם ישראל. וכזכור, בתקופה זו באה הצהרת בלפור, והועידה הבינלאומית, בה הכירו אומות העולם בזכותו של עם ישראל, לשוב סוף סוף לארצו. ספרו זה של הרב, ממחיש לנו, שכל השפע וההשגחה האלוקית, זורמים לעולם דרך הא"ב העברי.

תשר"ק

מתוך הבנת משמעות האותיות אנו יכולים להבין, שסדרים שונים של האותיות, מבטאים סוגים שונים של השגחה והנהגה אלוקית. החתם סופר בקובץ תשובות נב' [מקור ד] מביא את דברי הגמרא בשבת קד. המזכירה חמישה מיני אלפא ביתות, ולענייננו, מסביר החתם סופר, שא"ב בסדר ישר הוא הנהגה של חסד גמור, וא"ב בסדר הפוך, מבטא הנהגת דין.

פיוטים רבים בסליחות הם על סדר הא"ב, כמו באים אנו בתפילתנו, לחדש את עצמנו ואת הבריאה כולה. אבל שימו לב, לשני פיוטים מסליחות הספרדים. פיוט אחד מדבר על הצדיקים אשר ידעו למשוך בתפילתם, הנהגה אלוקית של חסד גמור. הפיוט הזה נכתב בסדר א"ב ישר - א'נשי אמונה אבדו, ב'אים בכוח מעשיהם, ג'בורים לעמוד בפרץ, ד'וחים את הגזרות. לעומתו הפיוט המדבר על הצרות של עם ישראל, נכתב בסדר א"ב הפוך, ת'מהנו מרעות, ת'שש כוחנו מצרות, ש'חנו עד למאד, ש'פלנו עד עפר. נוכל לומר אם כן, שכשדברים הולכים כסדרם, זהו א"ב ישר, ואם שלא כסדרם, זהו א"ב הפוך, תשר"ק.

הבעיה היא שלפי ההבנה הזו, חידת השרקרק המסתורית, נעשית עלומה עוד יותר. כי אם א"ב בסדר הפוך הוא הנהגה דינית, איך זה מסתדר עם דברי הגמרא ששריקת השרקרק היא בשורת רחמים? ומדוע אנו רומזים לגאולה ב'תכנת שבת', בא"ב הפוך? למה גאולה צריכה לבוא בהנהגה הפוכה?

כשהולך שלא כסדר

אתם יודעים, לפעמים בחיים, הדברים אינם הולכים כפי שרצינו. ואז יש מלחמה. האדם נלחם לממש את רצונותיו הטובים. אבל השאלה היא, מהי הדרך הנכונה להוליך את הדברים כסדר? איך מנצחים את המלחמה לישור המציאות?

אומר רבי נחמן בליקוטי מוהר"ן ב' פב' [מקור ה], הפסוק בתהלים קלט אומר: 'אחור וקדם צרתני'. 'קדם' פירושו, כשהדברים הולכים כסדר, כפי רצוני, זהו בחינת א"ב כסדר. לעומת זאת, 'אחור', הוא בחי' תשר"ק, כשהדברים הולכים שלא כסדר. וכשהולך שלא כסדר, זהו מהלך המנוגד לרצון האדם. ואז מתעוררת מלחמה. האדם נלחם למימוש רצונו.

ואיך מנצחים במלחמה? נאמר בדברים כא' 'כי תצא למלחמה.. ונתנו ד' אלוקיך בידך, ושבית שבי'. כדי לזכות שהקב"ה יתן המציאות בידך, והדברים ילכו כסדרם, צריך לשובות שבי. ומהו השבי? לעלות למקום אלוקי גבוה, לקשר אלוקותו יתברך במחשבתך. כי כל דבר שנמשך ממקום גבוה, נקרא "שבי", כמו בתהלים סח', 'עלית למרום שבית שבי'. כשתרומם את המחשבה שלך למחשבת ד', אז תזכה שיתבטלו כל המלחמות, וייתישרו הרצונות כרצונך הטוב. עלה למקום גבוה יותר, עלה למרום ושבה שבי, הורד אור חדש שמיימי, והוא יתן לך את הכח, ליישר את כל מה שהתהפך.

לפי זה נוכל לומר, שהשרקרק הוא מציאות תשר"קית, הפוכה, שלא כסדר. והיא מבשרת רחמים לא בגלל תשר"קיותה, אלא משום הרחמים שיופיעו בעקבות ההתמודדות איתה. שהרי כדי לצאת ממצב כזה, מוכרחים לעשות תשובה, להתעלות, למשוך אור עליון יותר, גדול יותר, חזק יותר. ואם כן, אף שהשרקרק כשלעצמו הוא בעצם מציאות דינית הפוכה, הוא מבשר את בואם של הרחמים הגדולים שיבואו בעקבות הנצחון עליו, מעין תקופת הפריחה הבאה אחר המלחמה.

אלא שלפי הסבר זה, הגמרא היתה צריכה לומר, שהשרקרק מבשר דוקא הנהגת דין, שבעקבותיה יבואו גם הרחמים. והגמרא הרי אומרת, שהשרקרק הוא הרחם המבשר את עצם הרחמים. ובכל מקרה עלינו להבין, מדוע לבשר גאולה על ידי עוף טמא, ומה פשר השריקה.

תשר"ת

כולנו מכירים את סדר תקיעות השופר בראש השנה. תקיעה, שברים, תרועה, תקיעה. ובראשי תבות - תשר"ת. אבל בשאלות דרב אחאי פרשת וזאת הברכה קעא' [מקור ו], נתן בהם סימן - תשר"ק. וכאן השאלה עולה שוב. הרי אנו רוצים לעורר רחמים על ידי תקיעת השופר, כדי שנצא זכאים בדין. ואם כן, למה לרמוז לא"ב בסדר הפוך, המבטא הנהגה דינית הפוכה, שלא כסדר?

אפשר לומר בפשטות, שכשאנו מבקשים רחמים מתוך יראה וקבלת הדין, זה עצמו ממתיק את הדינים והופכם למידת הרחמים. יסוד זה עולה מתוך דרשת הפסוק בדברים יא', המדגיש את אורה הקדוש של ארץ ישראל המתגלה בראש השנה - 'ארץ אשר ד' אלוקיך דורש אותה, תמיד עיני ד' אלוקיך בה, מְרִשִׁית השנה ועד אחרית שנה'. אמרו חז"ל בגמרא ראש השנה טז:, מדוע המילה 'רִשִׁית' כתובה בלי א'? אמר רבי יצחק, כל שנה שהיא רשה בתחילתה, מתעשרת בסופה. והסביר שם רש"י, 'רשה בתחלתה - שישראל עושין עצמן רשין בראש השנה, לדבר תחנונים ותפילה, כענין שנאמר, תחנונים ידבר רש' (משלי יח). כלומר, אם עם ישראל בא לדין מתוך יראה וחרדת קודש, של מי שמבין שהוא עני ורש, מדעת תורה, ממצוות וממעשים טובים, התייחסות נפשית זו עצמה, מעוררת רחמי שמים.

אפשר להמשיך בכיוון הזה ולומר, שאם עם ישראל לא נכנס לזיחה הדעת, כמו מי שחושב שהכל מגיע לו, אלא מתעורר לפעול ולתקן מצידו הוא, זוכה הוא לעורר רחמים מלמעלה. ולזה רומז התשר"ק של תקיעות השופר, להתעוררות מלמטה, המעוררת רחמים מלמעלה. מעין מה שכתב בספר מאור ושמש על הפסוק, 'אשה כי תזריע וילדה זכר', שאם עם ישראל מתעורר ופועל מלמטה, אז זוכה הוא ללידת "זכר", היינו שפע רחמי שמים, היורדים בא"ב ישר.

על פי זה נוכל לומר, שהשרקרק רומז להתעוררות ישראל לפעול מלמטה לישועתם. כי כשאנו מתייחסים לעצמנו כמי שאינם זכאים למתנת שמים, וקמים ופועלים לישועתנו, התעוררות תשר"קית זו מלמטה למעלה, היא שמעוררת רחמים מלמעלה למטה.

עם כל נעימותם של הדברים, עדיין אין אנו מוצאים פתרון מלא לחידתנו, כי הפסוק בזכריה י', מדבר על שריקת הקב"ה, 'אשרקה להם ואקבצם', ומה פשרה של שריקה זו?

האותיות בשמים

אם נתבונן על הכתיבה העברית שלנו, נשים לב, שאנו כותבים מימין לשמאל. וזה דבר תמוה, שהרי תמיד אנו משתדלים לפנות לימין. כך הגמרא בזבחים סב: אומרת, שהכבש עליו עולים למזבח שבבית המקדש, צריך להיות בצד דרום, כדי שהעולה בכבש ופונה

למזרח, יפנה לימינו. ובאופן כללי, בכל דבר שאנו עושים, אנו שואפים לפנות לימין. בשו"ת מהרי"ל סימן מ', דן במצוות שונות כמו הדלקת נר חנוכה ועוד, כיצד יש לנהוג כדי לפנות תמיד לימין. כל זאת, משום שתורה ניתנה בימין, כמאמר הפסוק בדברים לג', 'מימינו אש דת למו'. אז אם כך, מדוע הא"ב העברי, נכתב מימין לשמאל? מדוע איננו פונה אל הימין?

אומר מלבושי יו"ט סי' תרנא' [מקור ז] משם חכמי האמת, שהכתב למעלה בשמים הוא בסדר תשר"ק, ורק כאן למטה התהפך לא"ב. וכך קרה גם לכתיבה. בשמים כותבים משמאל לימין, וכאן למטה התהפך הכתב, מימין לשמאל. מעין שני אנשים העומדים זה מול זה, שימינו של זה היא שמאלו של זה, ושמאלו של זה ימינו של זה.

משמעות התהפכות הא"ב בירידתו מן השמים לארץ, מתשר"ק לא"ב, הינה רחבה בהרבה ממה שנעסוק כאן. עתה רק נאמר בפשטות, שהאור השמימי כה גדול, שאין הארץ יכולה להכילו, ועל מנת שתוכל הארץ להכילו, יש צורך בצמצום אחר צמצום, שיאפשר את קליטת האור השמימי במציאות הארצית. האור המתגלה בתשר"ק הוא אור שמימי גדול בהרבה, מזה המתגלה בא"ב שבסדר ישר.

אור גדול וסוער

עכשיו שימו לב היטב, כי הגענו למקום מאד קדוש. כשהדברים הולכים בא"ב ישר, הרי הכל הולך לפי ראות עינינו, בזרימה ישרה, כסדר, בלי מהפכות, אבל גם האור המתגלה אלינו, הוא אור שעבר צמצומים רבים, אור קטן ומצומצם. לעומת זאת, כשהדברים הולכים כביכול בסדר הפוך, שלא כסדר הארצי הרצוי, זהו בעצם שפע אור אלוקי שמימי, שלא עבר צמצומים. הוא יורד מן השמים כמו גשם חזק, שאינו מתחשב ביכולת הקליטה הארצית.

כשהקב"ה מנהיג את עולמו לפי התשר"ק, הוא הא"ב השמימי, בלי להעבירו תהליכי צמצום, זה לא נעים וקשה מאד לקבל את זה. אבל מאידך, האור המסתתר בתוך הנהגה תשר"קית הפוכה שכזו, הוא אור גדול מאד, שלא עבר צמצומים מקטינים, ועל כן מקדם הוא את העולם בדילוגים גדולים. זוהי התערבות שמימית מדלגת. השמים מוליכים את המציאות לפי מדרגתם הם. על כן פה למטה יש סערה מטלטלת והאור המתקבל הוא אור גדול וסוער.

דוגמא טובה להמחשה, היא מלחמה. במלחמה נשברים הסדרים, הכל הולך בצורה הפוכה, קשה לקליטה. אבל כותב לנו הרב קוק באורות המלחמה פסקה א [מקור ח], שכל מלחמה מקדמת את העולם לבואו של המשיח. גם אם איננו חפצים במלחמות, אי אפשר להתכחש לכך שאור גדול מתגלה בעולם בכל מלחמה. על ידי המלחמה, העולם מדלג מדרגה, מתקדם במהירות בלתי שגרתית לתיקונו. עתה הגיע הזמן לגלות את סודו של השרקרק.

הציונות החילונית

תמהנו בתחילת דברינו, מדוע העוף מבשר הגאולה, הוא השרקרק, שעל פי התורה הוא עוף טמא? למה לא לבשר הגאולה עם יונה כשרה לדוגמא?

יש ספר קדוש מאד, שנקרא 'אם הבנים שמחה'. כתב אותו גאון עצום בתורה, בשם הרב יששכר שלמה טייכטל הי"ד, שנרצח לקראת סיום השואה. את הספר הוא כתב בברחו

ממקום למקום, בלי ספרים. בגאונותו העצומה, הוא מצטט מקורות בכמות ובאיכות אדירה, שגם היום עם כל האמצעים הממוחשבים, קשה לכתוב ספר מדהים כזה. והוא הגאון, עשה זאת מזכרונו, בעל פה. זה ספר שכל יהודי צריך ללמוד אותו. ממש כך.

בספרו, פרק שני פיסקה יב' [מקור ט], הוא שואל את השאלה הנ"ל, ומגלה לנו את הסוד הגדול. העוף הטמא שמכונה שרקרק, הוא הציונות החילונית. ומאחר ומדובר בתנועה שמסרה נפשה על ישוב ארץ ישראל, אך תוך כדי עזיבת מצוות התורה, לכן היא נרמזת בעוף, המבטא מעוף רוחני, אבל עוף טמא.

וממשיך הרב טייכטל ואומר, כשם שבכל מסורת וקבלת ראשונים, אנו לא מעיזים להתווכח, גם אם אין הדברים נראים לנו. כך גם בעניין הזה. הרי הגמרא אומרת את המילה 'גמירי', שפירושה מסורת וקבלה. ואם כן, מסורת היא בישראל, שכך יהיה. ואף שעלינו להאבק על דמותה הרוחנית של הגאולה, אנו גם צריכים לדעת שזוהי עצת ד' העליונה, שהדברים יופיעו באופן הזה.

גם הרב קוק התבטא בלשון כזו, באורות התחיה מד' [מקור י] – 'מקובלים אנו, שמרידה רוחנית תהיה בארץ ישראל ובישראל, בפרק שהתחלת תחית האומה תתעורר לבא'. שימו לב לביטוי, 'מקובלים אנו'. גמירי. מסורת וקבלה היא, שהגאולה תתחיל בשרקרק.

גאולה שמיימית שלא כסדר

הרבה אנשים ציפו שהגאולה האלוקית תבוא בהנהגת גדולי התורה. ואכן, כך התחילו הדברים, בבית מדרשם של האור החיים הקדוש, הבעל שם טוב והגר"א. אבל, עם ישראל לא הקשיב לגדולים אלו, ולא עלה לארץ ישראל. ואז הופיע ברחמי שמים מרובים, - השרקרק, הציונות החילונית. עם כל הכאב העצום על חילוניתה, אי אפשר להתכחש לעובדה, שהיה זה מהלך אלוקי, שסודו נעלם מעינינו.

עתה אנו מבינים היטב מה פשר התשר"ק הרמוז בשרקרק. גאולה בסדר הפוך. "בלגן" אדיר. עושים גאולה בלי תורה. ציונות בלי ציון. איך אפשר?! אלו הם יסורי גאולה. זוהי תשר"קיות נוראה. הדברים הולכים שלא כסדר. אבל היא מבטאה רחמי שמים עצומים. הקב"ה מדלג את עם ישראל לארצו. מאיץ תהליכים בסערה גדולה, במהפכה רוחנית מעורפלת ומעורבלת, על פי הא"ב השמיימי. מקדם ומזרז את עם ישראל לגאולתו השלמה.

אלוקיות השריקה

הבנו למה מוכרזת הגאולה על ידי שרקרק שהוא עוף טמא, והבנו גם מה פשר התשר"ק, הא"ב בסדר הפוך. אך מה פשר השריקה המקבצת גלויות? בהומור היה אפשר לומר, שזוהי דרכם של החבר'ה, להתקבץ בשריקות רחוב. אז זה מתאים לסגנון של הציונות החילונית. אבל זו רק בדיחה.

כשהתחילה הציונות החילונית, רבים עמדו נבוכים ולא ידעו מה לעשות. מרן הרב קוק, בענקיותו וגאונותו בתורה, בהשגותיו השמיימיות העילאיות, הכריז כי בכל זאת, מדובר בגאולת ישראל אמיתית, הבאה מהתעוררות השכינה בליבות ישראל.

באורות התחיה ט' [מקור יא] כתב הרב, שגם אם רבים מהציונים אומרים שאינם נזקקים הם לרוח אלוקים, 'מה שהם רוצים אינם יודעים בעצמם'. הם אינם מודעים לרוח ד', שהיא ורק היא אשר מניעה אותם, מתוך מקום פנימי מאד שנשמתם, לקום ולבנות את ארץ ישראל. שהרי 'כל כך מחובר הוא רוח ישראל ברוח אלוקים, עד אשר אפילו מי שאומר שאיננו נזקק כלל לרוח ד', כיון שהוא אומר שהוא חפץ ברוח ישראל, - הרי הרוח האלוקי שורה בתוכיות נקודת שאיפתו גם בעל כורחו'.

במאמר חוצב להבות תחת הכותרת 'ירושלים', המובא במאמרי הראי"ה 298 [מקור יב], כתב הרב - 'מראש הררי קודש, ממעמקי נשמת ישראל, תחית האומה נובעת'. ואל מול כל ההסברים החיצוניים, סוציאליסטיים, קומוניסטיים, מודרניים למיניהם, אשר ניסו כל מיני מבולבלים, לייחס להתעוררות המהלך הציוני, כתב שם הרב - 'מה אימות הן המחשבות, אשר עלו על הלב מראשית ימי התגלות תחיתנו הלאומית עד כה! - מחשבות שאם היה בהן קורטוב של אמת, היו יכולות להמית גם עם חי, וקל וחומר שאין בהן כח להחיות עם מת'.

אבל כל הבלבולים האלה, לא יוכלו לנגוע 'בעצמה של נשמת אלוקים חיים, ההולכת ומתגברת בתוכנו, ומקיצה אותנו לתחיה'. ומדגיש הרב - 'כי לא הגיוני לב אנוש ולא רוח בשר חציר הגה את כל החזון הגדול הזה של תחיתנו, כי אם דבר ד' הוא זרם אור א-ל-אלוקי ישראל הוא, המתגלה בכל תנועותינו הקטנות עם הגדולות, הוא ההולך לפנינו לישר הדורים והוא שוכן עמנו גם בכל טומאותינו..!'

אשרקה להם ואקבצם

עכשיו שימו לב, זהו אמנם הסבר חדשני, אבל הוא בעצם מחבר את דברי הרב, לשריקה המסתורית. האר"י הקדוש מסביר את השתלשלות האור האלוקי אל המציאות הארצית, כמהלך יציאת הקול, אל החיך והגרונן, הלשון, השיניים והשפתיים, או בקיצור, מערכת הדיבור. שריקה לעומת זאת, היא אויר פנימי ביותר, היוצא ישירות החוצה אל השפתיים, בלי ההשתלשלות דרך כלי הדיבור. דחיקת האויר הפנימי ביותר, ישירות על השפתיים החיצוניות ביותר, מייצרת את צליל השריקה המקבץ.

אור השכינה הקדושה, הדוחק על חלוצי בנין הארץ, בלי השתלשלות דרך הצדיקים וחכמי ישראל. דחיקת האור האלוקי הפנימי ביותר, על היהודי המעשי החיצוני ביותר, בלי הסברים ובלי הבנה, ולפעמים אף במצב, שהוא אינו מקיים מצוות כראוי. אור ד' השמיימי, בעילאיותו הגבוהה, הפועל על המציאות הארצית בארציותה, ודוחק את היהודי לפעול גאולה גם בלי כל הבנה, זוהי השריקה של השרקרק.

והשריקה, שריקה אלוקית היא - אשרקה להם ואקבצם. מהלך אלוקי שמיימי, אשר נועד לקבץ את ישראל לארצם. ומדוע דוקא בדרך זו? כתב אם הבנים שמחה הנ"ל, שזהו אחד מסודותיו הכבושים של הקב"ה. הוא בכל זאת מציע שם כמה הסברים, וכדאי לעיין בדבריו.

פוסט ציונות

נותרה לנו עוד שאלה אחת - מה פשר הסוד הגדול מכולם בסיפורו של השרקרק - סוד ישיבתו על הארץ שלא כדרכו. הגמרא אומרת - 'וגמיר' - מסורת היא, 'דאי יתיב אארעא ושריק, אתי משיחא' - שאם יושב על הארץ ושורק, בא משיח. ובכן, שימו לב, עד כאן דיברנו על העבר, וזה חשוב מאד, כי אין עתיד בלי עבר. אבל הסוד הזה, הוא כבר נוגע לתקופתנו ממש.

הרב קוק באגרתו לתנועת המזרחי, המובאת באגרות הראי"ה תצד' [מקור יג], מעודד אותם להילחם בכל כוחם נגד ההחלטה הנוראה שהתקבלה בקונגרס הציוני, האומרת ש'הציונות דבר אין לה עם הדת'. המלחמה נגד חוק עקום זה, הכרחית וחשובה ביותר, כי הרי 'רק באיכות הקישור הנאמן של האומה בכללה, עם תורת חיים שלנו, תורת ד' תמימה, תלויה היא הצלחת הציוניות והתגברות כוחה מיד ולדורות. ובעזיבתה של תורה אין תוחלת ותקוה, וכל פרח מוכרח להיות כמק וכל שורש כאבק'.

לצערנו, אכן רואים אנו כבר לא מעט שנים, איך נמוקה הציונות החילונית והפכה לפוסט-ציונות חסרת אידיאלים. איך התלהבות האבות המייסדים של הציונות החילונית, אשר איבדו הקשר המעשי לתורה, נעלמה כמו אבק ברוח. איך אפילו בניהם וממשיכי דרכם של אלה אשר שרו על "שתי גדות לירדן, זו שלנו זו גם כן", אינם מסוגלים לשמור אפילו על גדה אחת מהשתיים, ומדברים היום על "שתי מדינות לשני עמים". אפילו את ירושלים עיר הקודש, מעלים הם לחרפתנו, על שולחן "המשא ומתן". ז'בוטינסקי שחשב להעמיד חזון ציוני ללא תורה, פשוט מתהפך בקברו. ולא רק הוא. אף אחד מחוזי הציונות החילונים, לא חזה שכך יהיה סופו של החזון הציוני החילוני.

אבל מרן הרב קוק חזה ותאר במדויק, במספר מקומות בכתביו, את המצב הזה, ואף חזה כיצד יתפתחו הדברים. אחת הפסקאות המיוחדות ביותר, היא פסקה יב' בפרק יב' בספרו 'אורות התשובה' [מקור יד]. על פסקה זו, מסר לי ידיד נפשי, מאיר ליקסנברג הי"ד [שנרצח על כביש אלון מורה-איתמר], בשם הרב בנימין הרלינג הי"ד [שנרצח בהר עיבל] אשר היה מגדולי צדיקי תלמידי הרב צבי יהודה, ואמר שהפיסקה הזו היא פסקת החזון לדורנו ממש, ובלשונו - 'הפיסקה הזו מדברת עלינו'. בואו נתבונן בפסקה הקדושה הזו.

הבולדוזרים

הרב קוק מתאר לנו 'מחשבה', והכוונה היא למחשבת הציונות במקורה בקודש, שירדה 'ממרומי גדולתה וממקור טהרתה', בגלל שכשירדה להתגשם בחיים, 'טיפלו בה אנשים שאינם הגונים', והחשיכו את אורה. הציגוה כתנועה מודרנית תלושה מתורה. אבל צריך לדעת שהירידה הזאת אינה ירידת עולם. זוהי ירידה זמנית בלבד. כי הטוב האלוקי המחשבי, אינו יכול להפך לדבר רע. וירידה זו תפעל בסופו של דבר לטובת עליית האידיאל האלוקי. הכיצד?

אנשים אלו, דוקא בשל ריחוקם מתורה, מתגברת בהם החומרניות, והם בולדוזרים של עשייה. הכח הזה, הגם שאינו נחשב לכלום בהשוואתו לאיכותה של תורה, עדיין פועל לטובה, כי בכוחם החומרי המפותח, הם בונים את הארץ, וממלאים אותה בעולים חדשים.

בונים ערים וישובים, ומפתחים את הארץ בצידה הכמותי. אבל כמה זמן יכול להחזיק גוף בלי נשמה.

ככל שעוברות השנים, והמדינה מונהגת על ידי אנשים שאינם אנשי תורה, הולך הרוח האידיאליסטי ואוזל. עד שיגיע היום, ומחשבת הציונות תגיע במכאוביה הרוחניים, מדקירת קוצי החטאים הסובבים אותה, להיות 'מוטלת עיפה בחולשת כח, בתרדמת מות, וכמעט באין רוח חיים'.

אתם קולטים מה הולך פה? הרב עומד לפני כתשעים שנה, כשכל החלוצים עוד בשיא האידיאליזם וההתלהבות הציונית. מחתרות, ישובים חדשים, בנין הארץ, והוא אומר להם, דעו לכם – בלי תורה, כך תראה הציונות שלכם בסופו של דבר. פוסט-ציונות, איבוד דרך.

השרקק סיים תפקידו

העמקות של דברי הגמרא שלנו, היא עצומה. הגמרא מתארת לנו שהשרקק ממשיך לשרוק, גם כשהוא כבר לא עומד על שום דבר. גם כשהסתיים תפקידו. גם כשכבר אינו מבין שהוא מופקד על גאולת עם ישראל, עם ד', שבגאולתו יגאל העולם כולו.

אתם יודעים, הרבה מדברים על החלוצים שעזבו תורה ומצוות. אבל האמת היא, שרובם ככולם היו יהודים שגדלו בבתים של תורה. בסתר ליבם, ולא רק בסתר, הם ידעו היטב שהם עושים גאולה. היתה להם האחריות הלאומית הנדרשת ממנהיגים. הם הבינו שצריך לכבוש את הארץ וליישובה.

עם רעיונות כאלה או אחרים, ולפעמים אפילו רעיונות של כפירה, הם בדרך כלל התיישרו לקוד הפנימי של הגאולה. ידעו היטב שהם מקימים מדינה יהודית, מדינה שהיא התגשמות חזון הנביאים. ידעו שזה מחייב.

באיזה שהוא מקום בדרך, נוצר ריחוק גדול עוד יותר. הילדים והנכדים כבר לא גדלו על בית של תורה. והתוצאה לא אחרה לבוא. כבר לא יודעים מה זה ארץ ישראל, וחושבים שמותר לעשות ככל העולה על רוחנו. כך עולה מנהיג אחר מנהיג, ומוביל את המדינה כאוות נפשו, על פי לחציו הפוליטיים. חבלי ארץ הקודש, הופכים לסחורה, לאמצעי תשלום בעבור כמה שנות שקט חולפות. כאילו אין מנהיג לבירה, כאילו אין אנו אוחזים באמצעו של מהלך אלוקי בלתי נתפס.

ירושלים עיר הקודש מקבלת הרבה פחות כבוד מווישינגטון הצעירה. שהרי אתם לא מעלים בדעתכם, שהאמריקאים יהיו מוכנים אפילו לשמוע, על איזה אינדיאנים הדורשים מהם, חצי מווישינגטון הבירה. גם אם יצטרכו הם להתמודד עם טרור פנימי. ומי בכלל יעיז לדרוש חצי מלונדון או פריז. אבל כשמדובר בעירו של דוד המלך, בירושלים עיר הקודש, הכל מותר.

כשהשרקק יושב על הארץ, בחוסר כח, ללא אידיאליזם, הוא עדיין ממשיך לשרוק. הוא עדיין אוחז את הגה השלטון בידי, ואינו מוכן לזוז ממנו. הוא אף נלחם עליו בכל כוחו. אבל הוא גם יודע, שהוא כבר סיים את תפקידו. צריכה לבוא מנהיגות אחרת. וכך ממשיך מרן הרב בחזונו.

המחזה הזה בוא יבוא

ממשיך הרב וחווה, שהשינוי הגדול יתרחש דוקא אז, בעת נקודת השפל הציוני הגדול. יגיע הזמן 'שמתעוררים עדיני לב' - אנשי תורה המעדנת את ליבו של האדם, מן העדן השמיימי העליון. 'חמושים בכח צדקת ד' - שמקור כוחם הוא ברצון להצדיק את ישראל, לזכות את ישראל, לקרב את ישראל לעצמותם האלוקית הקדושה, לשורש חיותם, לאביהם שבשמים.

'והם עולים עד ראש הפסגה, של מקור טהרת המחשבה, ומתעמקים בתוכיותה' - הם חוזרים לשורשים הקדושים של הציונות, ומתעמקים בעומק התורני של מחשבת הציונות. ומחשבת הציונות הקדושה עצמה, שאור ד' שוכן בה במקורה, מאירה את כל הדבקים בה. וכל הבאים להחיותה, להשיבה למקורה, מקבלים ממנה שפע של חיים, ורוח של גבורה מעשית, לעשות טוב לעם ישראל, להביא את עם ישראל אל הגאולה השלימה.

ואז חווה הרב, יתרחש החזיון אולי המופלא ביותר. כל אלה אשר דבקו בציונות בימי עניה הרוחני, אותם אלה שסרו מן הדרך והנהיגוה שלא על פי טבעה האלוקי, כאילו מדינת ישראל היא איזו אמריקה קטנה, - ישובו בתשובה 'במעוף נשר, בקלות נפלאה, שאין דומה לה'.

ומסיים הרב את חזונו במילים המעבירות בי רעדה, - 'המחזה הזה בוא יבוא ולא יאחר'. אתם מבינים מה זו הקדושה של מרן הרב. איזו עוצמה של תורה והשגה אלוקית, שלא היו כמותם בדורות האחרונים. מתוך הענקיות הזו של תורה והשגה, אומר לנו מרן הרב קוק בבטחון גמור - 'המחזה הזה בוא יבוא, ולא יאחר'.

אנחנו צריכים לשיר את המילים האלה, לשנן אותם, להתחזק בהם בכל כוחנו הרוחני, לקום ולפעול לגאולת עם ישראל, מתוך בטחון גמור - המחזה הזה בוא יבוא ולא יאחר.

- (א) רמב"ם הל' מלכים יא' א' - המלך המשיח עתיד לעמוד.. וכל מי שאינו מאמין בו, או מי שאינו מחכה לביאתו, לא בשאר נביאים בלבד הוא כופר, אלא בתורה ובמשה רבינו, שהרי התורה העידה עליו שנאמר ושב ה' אלהיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך וגו' אם יהיה נדחך בקצה השמים וגו' והביאך ה'..
- שיחות הרב צבי יהודה ויחי 432 - היכן כתוב בתורה על המשיח? אומר הרמב"ם: "ושב וקבצך". קיבוץ גלויות זה משיח. וכן בגמרא. לפעמים יש בגמרא דברים מסתוריים הדורשים פענוח.. במסכת חולין.. "רחם זו שרקרק".." לשריקה זו של "אקבצם" יש שייכות למשיח..
- חולין סג. - אמר רב יהודה.. רחם - זו שרקרק. א"ר יוחנן: למה נקרא שמו רחם? כיון שבא רחם - באו רחמים לעולם. אמר רב ביבי בר אביי: והוא דיתבי אמידי ועביד שרקרק, וגמירי, דאי יתיב אארעא ושריק - אתא משיחא, שנאמר (זכריה י') אשרקה להם ואקבצם. א"ל רב אדא בר שימי למר בר רב אידאי: והא הוא דיתבי בי כרבא ושרק, ואתא גלל אפסקיה למוחיה! א"ל: הוא ביידא הוה.
- (ב) טור אורח חיים רפ' - ..נוהגין לומר תכנת שבת, מייסדת על אלפא ביתא של תשר"ק, על שם הגאולה, דכתיב אשרקה להם ואקבצם.
- (ג) של"ה מסכת שבעות פרק תורה אור קעז' - ואמר 'מחכימת פתי', להשמיענו גודל מעלת אותיות התורה שהם מחכימות.
- פרדס רימונים שער כז' פ"ב - וזהו שדקדקו רז"ל בביאור מציאות צורת האותיות.. לפי שהם רומזים אל רוחניות ידוע, אל הספירות עליונות, וכל אות ואות יש להם צורה רוחנית ומאור נכבד אצול מעצם הספירה, משתלשל ממדרגה למדרגה, כדרך השתלשלות הספירות. והנה האות היכל ומכון לרוחניות ההוא, ובהיות האדם מזכיר ומניע אות מהאותיות, בהכרח יתעורר הרוחניות ההוא בהבל הפה, ממנו יתהוו צורות קדושות, יתעלו ויתקשרו בשורשם, שהם שורש האצילות. ולא זה בלבד אלא גם.. בכתבתם, הרוחניות שורה על האותיות ההם. וזה טעם קדושת ספר תורה.
- ברכות נה. - אמר רב יהודה אמר רב: יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהן שמים וארץ. רש"י - אותיות שנבראו בהן שמים וארץ - על ידי צירופן, ובספר יצירה תני להו.
- (ד) שו"ת חתם סופר קובץ תשובות סימן נב - ..חז"ל במס' שבת פרק הבונה [ק"ד ע"א] הזכירו ה' מיני אלפא ביתות.. ואלף בית ישר הוא בחסד גמור, לכן בא בו הברור מנצפך דינים, משא"כ אהך א"ב שבאו מהופך זה בכה וזה בכה והדין מעורב בתוכו אין צורך למנצפך.
- (ה) ליקוטי מוהר"ן תניינא פב' - (דברים כ"א) כי תצא למלחמה וכו'. כתיב (תהלים קלט) אחור וקדם צרתני, זה בחי' כסדר ושלא כסדר. קדם, הוא בחי' כסדר, בחי' אלף בית כסדר. ואחור, הוא בחי' תשר"ק, שלא כסדר.. וכשהולך לאדם שלא כסדר, זהו התנגדות הרצון.. אני רוצה שיהיה כן הדבר, והדבר להיפך, שלא כסדר. וזה בחי' מלחמה, כי כל מלחמה הוא התנגדות הרצון, הוא בחי' שלא כסדר. וזהו, כי תצא למלחמה, כשהולך לך שלא כסדר, היינו התנגדות הרצון. ונתנו ה' אלקיך בידך, שיתבטל כל רצונות נגד רצונך, שילך לך כסדר כרצונך, אימתי כד, ושבת שבי.. שתקשר אלקותו במחשבתך. כי כל דבר שנמשך ממקום גבוה, נקרא שבי, כ"ש (תהלים סח) עלית למרום שביט שבי ועי"ז יתבטלו כל המלחמות וכל הרצונות נגד רצונך.
- (ו) שאילתות דרב אחאי וזאת הברכה קעא - וצריך למתקע תקיעה, שלשה שברים, תרועה ותקיעה, דאתקין ר' אבהו בקיסרין, סימן תשר"ק.

- (ז) שו"ת מהרי"ל - הערות סימן מ הערה טז - המלבושי יום טוב סוף סי' תרנ"א כתב ז"ל וגדולה מזו אמרו חכמי האמת כי הכתב למעלה בדרך תשר"ק ולמטה נתהפך בדרך א"ב ומקרה זה קרה גם לכתובה..
- (ח) אורות המלחמה א' - כשיש מלחמה גדולה בעולם, מתעורר כח משיח. עת הזמיר הגיע, זמיר עריצים, הרשעים נכחדים מן העולם והעולם מתבסס, וקול התור נשמע בארצנו.. ואחר כך כתום המלחמה, מתחדש העולם ברוח חדש, ורגלי משיח מתגלים ביותר.
- (ט) אם הבנים שמחה פ"ב יב' - האמת עד לעצמו, כי המה שלוחי דרחמנא, ושתוק ואל תקשה קושיא לאלוקינו, ודי לחכימא ברמיזא. ואם תרצה, אראך ביתר ביאור דבוני הארץ האלה - אשר הם בעיניך כרשעי ישראל, ח"ו - הם הם מבשרי הגאולה, ועליהם רומז הש"ס דחולין.. שחכמי הש"ס גילו לנו שסימן הגאולה יבוא לנו על ידי עופות טמאים, ורשעי ישראל המה העופות הטמאים על פי הקבלה. א"כ, הרי לך בני, דרך באה בקבלה, וכמו שאמרו בש"ס "גמירי", ועל הקבלה אין להקשות מדי, וכמו שאמרו בש"ס הרבה פעמים "אם הלכה נקבל"..
- (י) אורות התחיה מד' - מקובלים אנו שמרידה רוחנית תהיה בארץ ישראל ובישראל, בפרק שהתחלת תחיית האומה תתעורר לבא. השלוה הגשמית שתבוא לחלק מהאומה, אשר ידמו שכבר באו למטרתם כולה, תקטין את הנשמה, ויבואו ימים אשר תאמר אין בהם חפץ. השאיפה לאידיאלים נישאים וקדושים תחדל, וממילא ירד הרוח וישקע, עד אשר יבא סער ויהפוך מהפכה, ויראה אז בעליל, כי חוסן ישראל הוא בקודש עולמים, באור ד' ובתורתו, בחשק האורה הרוחנית, שהיא הגבורה הגמורה המנצחת את כל העולמים וכל כוחותיהם.
- (יא) אורות התחיה ט' - ברית כרותה היא לכנסת ישראל כולה שלא תטמא טומאה גמורה. רוח האומה שנתעורר עכשיו, שאומרים רבים ממחזיקיו שאינם נזקקים לרוח אלוקים, אם היו באמת יכולים לבסס רוח לאומי כזה בישראל, היו יכולים להציג את האומה על מעמד הטומאה והכליון. אבל מה שהם רוצים אינם יודעים בעצמם, כל כך מחובר הוא רוח ישראל ברוח אלוקים, עד אשר אפילו מי שאומר שאיננו נזקק כלל לרוח ד', כיון שהוא אומר שהוא חפץ ברוח ישראל, הרי הרוח האלוקי שורה בתוכיות נקודת שאיפתו גם בעל כרחו.
- (יב) מאמרי הראי"ה עמ' 298 - מראש הררי קודש, ממעמקי נשמת ישראל, תחית האומה נובעת. החיים האיתנים, המפכים בעמנו ומעוררים אותנו לתחיה אחרי שנת-מות עמוקה של גלות קשה ומרה, הלא הינם החיים של נשמת ישראל השלמה..
- הרגש החזק המפעם בקרבנו הוא הרבה יותר עז וטהור, הרבה יותר גדול ונשא, מכל ההסברים השונים, אשר אנו תמיד מתאמצים להסבירו. לבושים צואים אנחנו מלבישים את בן-המלך, כי לא נוכל בנשמותינו הרצוצות לתאר את גדלו - גדלנו. מה איומות הן המחשבות אשר עלו על הלב מראשית ימי התגלות תחיתנו הלאומית עד כה! - מחשבות, שאם היה בהן קרטוב של אמת היו יכולות להמיית גם עם חי, וקל וחומר שאין בהן כח להחיות עם מת. אבל כל אלה המחשבות הזרות וכל ארחות התהו ודרכי החיים האפלים היוצאים מהן לא יכלו לנגוע עד מה בעצמה של נשמת אלוקים חיים, ההולכת ומתגברת בתוכנו ומקיצה אותנו לתחיה.. כי לא הגיוני לבב אנוש ולא רוח בשר חציר הגה את כל החזון הגדול הזה של תחייתנו, כי אם דבר ד' הוא זורם אור אלוקי ישראל הוא המתגלה בכל תנועותינו הקטנות עם הגדולות, הוא ההולך לפנינו ליישר הדורים והוא שוכן עימנו גם בכל טומאותינו..
- (יג) אגרות הראי"ה תצד' - ..שיביע המזרחי בגלוי, שלמרות האמון שהוא מראה תמיד להציוניות הכללית, מצד שיתופו עמה בהמחשבה הלאומית והתגשמות שאיפותיה במעשה, לוחם הוא עם זה על הסעיף היחידי החקוק בהציוניות עוד מטעם הקונגרס הראשון, האומר ש"הציוניות דבר אין לה עם הדת".." ואנו כל שלמי אמוני ישראל יודעים אנו ברור, שרק באיכות הקישור הנאמן של האומה בכללה עם תורת חיים שלנו, תורת ד' תמימה, תלויה היא הצלחת הציוניות והתגברות כוחה מיד ולדורות, ובעזיבתה של תורה אין תוחלת ותקוה, וכל פרח מוכרח להיות כמקו וכל שורש כאבק, - ואיך יוכל "המזרחי" לעבור בשתיקה על חוק זה, העוקר את כל משאת נפשו.. ולא ישקוט ולא ינוח עד אשר

יורידוהו מעל במת הציוניות, ותחתיו יוחק חוק לישראל כמו שהוא באמת, "זכרו לעולם בריתו דבר ציוה לאלף דור, אשר כרת את אברהם ושבועתו ליצחק, ועמידה ליעקב לחוק, לישראל ברית עולם. לאמר לך אתן ארץ כנען חבל נחלתכם".

(ד) אורות התשובה יב' יב' – יש שמחשבה יורדת ממרומי גדולתה וממקור טהרתה, מפני שאחרי אשר נתגשמה במעשה ובחיים טפלו בה אנשים שאינם הגונים, והחשיכו את יפעתה. הירידה הזאת איננה ירידת עולם, כי אי אפשר שהטוב הרוחני המחשבי יהפך לרע, כי אם ירידת שעה, והיא גם כן לצורך עליה.

אותם האנשים, שהם קטנים באיכות, יש להם גודל כמותי, וגם מידה זו אף על פי שהיא נחשבת כלא לגבי האיכות, מכל מקום כשהיא מצטרפת עם האיכות היא מעטרתה, ו"ברב-עם הדרת מלך". ולא דוקא הכמות המספרית כי אם גם הכמות הכוחנית, המרץ והחפץ לרדוף ולהשיג, לכוון את המבוקש על ידי דרכים מעשיים והתגלות הכח. כל זה מתגלה יותר אצל אנשים בעלי חומר חזק וגם וחסרי רוח אצילי המתיש על פי רוב את הכח ביחושו להחומר. כאשר המחשבה צריכה לקנות לה בסיס חמרי, דרכה לרדת ממעלתה. בפרק כזה הנה היא מושלכת לארץ ופריצים באים בה ומחללים את קדושתה. אבל עם זה מתרבים אוכלוסיה, והתגלות האומץ החמרי הולכת ונוספת.

הדברים הולכים כך עד בוא התור, שמתעוררים עדיני לב חמושים בכח צדקת ד', והם עולים עד ראש הפסגה של מקור טהרת המחשבה, ומתעמקים בתוכיותה, מכניסים בה את הטוהר שבנשמתם, את כוונותיהם העדינות ומחשבותיהם הזכות. ומתוך כך, זו המחשבה הכללית בעצמה, שמפני מאובייה הרוחנים, מדקירת הקוצים הסובבים אותה, היא מוטלת עיפה בחולשת כח, בתרדמת מות, וכמעט באין רוח חיים, מתעוררת היא ומתחלת להשפיע על כל הנגשים אליה טל חיים בהוד גבורה מפנימיותה, ואז מתעלים בעלויה כל הדבקים בה.

וגם אותם אשר דבקו בה בימי עניה הרוחני, אשר על ידי זדון ושובבות רשע סרו מהדרך הראשית הסלולה למגמתה של המחשבה, הינם גם הם מתעלים עימה, שבים על ידה בתשובה בהירה ועליונה במעוף נשר בקלות נפלאה, שאין דומה לה בכל גילוי של חזיון תשובה הבאה מצד התעוררות הכח הטוב של איזו נפש פרטית. המחזה הזה בוא יבוא ולא יאחר. אור ד' המעולף בערפילים, הגנוז בנקודת ציון היסודית, יופיע, יעלה מעמק הבכא את מקדש מלך עיר מלוכה וכל אגפיה, ועימה יעלו כל המחזיקים בכנף מעילה, הקרובים והרחוקים, לתחית אמת וישועת עולמים.

לכבוד מרן הרב קוק / יצחק חי זאגא

למעלה ממאה שנה עברו להן, מאז עלה מרן הרב לארץ הקודש. ביום כח אייר תרס"ד. בחודש זיו – "דאיהו זיוא דברכאן דעלמא, דמניה נפיק זיוא לעלמא, ועל דא איקרי חודש זיו, דזיוא דכולא נפיק מניה.." (זוהר במדבר) - זכינו לאורו הנפלא, לזיו הודו על אדמתנו הקדושה, לחכמתו הכלולה בחסד עליון.

למחיה שלחו אלוקים לפנינו, להאיר את אורות הקודש במושבות המתחדשות, בבנין הארץ. להביא מרפא לתחלואינו עם שובנו לבמת ההסטוריה, הפוליטית, המעשית. ליתן אור בתוך הכלים, לכנס כוחות פזורים, ללמד על סודם הפנימי של מהלכים אלוקיים נפלאים מדעת אנוש. לסלק הפחד, וליתן בטחון והשקט, כי אכן דבר אלוקינו יקום לעולם, כי אכן גאולה היא זו ולא עוד מחזה תעתועים ח"ו.

מגלה הרזין, עורך שלחן האמונה, פותח שערי הסוד, לדור אחרון, דור של גאולה, דור הנדרש לגילוי פנימיותה של תורה, באוירה דארץ ישראל המחכים, דור של משיח. מאיר אורם של ישראל, משיב גאון ישראל למקומו, לחוסנו האלוקי, לישעו וכבודו. המלמדנו כי כבוד ישראל כבוד ד' הוא, הנותן לאבלי ציון פאר תחת אפר, ומרים תפילה של ראש למקומה, לתפארתה לעוזה וכבודה, במקומה הראוי לה. וראו כל עמי הארץ כי שם ד' נקרא עליך.

הכהן הגדול מאחיו, בתורה ובחכמה, באמונה וביראה, ומעל הכל - בחסד ובאהבה. ציץ על מצחו, מכפר על הטמאים, ומרצה מעשיהם לאביהם שבשמיים. על משמרתו עמד מרן הרב, לקרב ולא לרחק. ללמד זכות, לשפוט בצדק עמיתים, לגלות קדושת נשמות. העביר על מידותיו, הגם כי מידות מלאכיות היו הן, ובלבד שתישמר האחדות.

נפשו מסר מרן הרב, כדי לתת לעמנו יסודות ממשיים, לחיות חיי יהדות נאמנה וקדושה, במדינה המתחדשת. מהשבת פרי עץ הדר לטהרתו הטבעית, עד לתיקון סדרי כשרות המאכלים. מגידול תלמידים, ועד למינוי רבנים במושבות. מהשפעתו לשמירת השבת במושבות ובמוסדות הלאומיים, ועד לכל פרט ופרט בחיי היהדות הארצישראלית השבה למקומה.

בונה האומה, המלמדנו סגולת ארץ ד' וקדושתה, אהבת ישראל עד היכן היא מגיעה, תורה גואלת ופנימיות סוד תפארתה. המעטרנו חסד ורחמים לכל יהודי ויהודי, לכל בריה ובריה, לכל עץ ולכל חי, לכל ההויה. והוא הלא ציוה שלא לכנותו ביותר ממילה אחת - 'הרב'. ומה נענה אחריו. ומה נאמר לו למעלה ממאה שנה אחרי. האם עשינו כל שבידינו לעשות. ומדוע התעכבנו זמן כה ארוך. האם קיימנו את צוואתו, במחשכים ובמצולות להאיר לעברים. להשיב את עם ישראל בתשובה. להביא את עמנו לתחיית הקודש המלאה והשלימה, לכל מלא רוחב ארצנו הקדושה. לגלות עוצמת קדושת ישראל האדירה, למען ההויה כולה.

מה נענה אחריו. ולואי ונזכה כולנו יחד לפעול מעט מזעיר, מכל מה שפעל הוא לבדו במסירותו הנפלאה, - יהודי אחד, נאמן ואוהב, תלמודו בידו, ואהבת ישראל עצומה בליבו. אהבתנו לו למרן הרב. לולא תורתו שעשועינו אז אבדנו בעוניינו.

ללמוד הרב קוק – ולהבין כל מילה,

לספוג את האורות בכל העומק והמרחב,
להעמיק בהבנה עצמית אישית וכלל ישראלית,
להתחזק ולהתעלות בעבודת ד' טהורה ואמיתית,

כל זמן וזמן - 318-

בבית המדרש הקדוש, של מרן הראי"ה קוק זצ"ל

עם הרב יצחק חי זאגא

בכל יום שלישי בשעה 20:00

ב'בית הרב', רח' הרב קוק 9 ירושלים

כואם מולחמים!

המעוניינים לקבל חוברות בדואר להניח בבתי הכנסת בערים
יצרו קשר בדואר אלקטרוני דלהלן.

לשיעורים נוספים הכנסו לאתר - 'רוח ירושלמית' - yerushalayim.tv
לתגובות, הערות, הצטרפות לרשימת תפוצה: toratharav@gmail.com

טל' הרב זאגא: 058-5-216-216

טל' לבירורים: משה 050-6238-938

המעוניינים לתרום להוצאת עלוני שיעורים נוספים, יצרו קשר עם משה בטל' הנ"ל

השיעור מוקדש לעילוי נשמת דינה בת זוהרה ז"ל תנצב"ה